

„Мрачна, тъмна килия. Прозорецът на високо, почти до тавана, малък с желязна решетка. През него може да зърнеш само къс от небето. Студено. Никакво отопление, за да сгрееш вкочанясалите крака и зачервените от мраз ръце. Лягам както съм облечен на дървения под... На стената отсреща виждам нещо изписано, по право издълбано с твърд предмет. Приближавам се и чета: „В тази килия стоях 185 дни”. Да прекараш в подобна обстановка 185 дни! Видя ми се невъзможно. И на ум не ми идваше, че ще живея в подобни следствени килии не 185 дни, а 500 дни и нощи. И да остана жив! Но човек не знае колко сили и издръжливост крие в себе си”.

Думите са от дневника на Неофит Цанков, запазен и издаден от неговата дъщеря Весела Цакова-Цанова през 2015 г. под заглавието **„Силата на слабия” – това не е роман.**

Книгата стига до мен по пастор Христо Куличев и я представям тази неделя в [електронната библиотека](#)

на
desebg.com

Тя представлява преживяното от Неофит Цанков в комунистическите затвори и концлагера „Белене”. Роден през 1898 г. в Хасково НеофитЦанков е първородното дете в семейство на пастири от Протестантската църква в България. Неговият баща е пастир Иван Цанков от Банско, който през 1917 г. става редактор на най-стария български седмичник – вестник „Зорница”.

Силата на слабия: Да оцелееш след 13 години в комунистическите затвори и „Белене”

Написано от Христо Христов
Неделя, 03 Април 2016 19:14

Неофит Цаков е правнук на народния учител и книжовник Неофит Рилски, на когото е кръстен. Завършва Роберт колеж в Цариград, а през 1922 г. се включва в издаването на седмичника „Зорница”, а след смъртта на баща му през 1925 г. Българското евангелско дружество, чийто орган е вестник „Зорница”, му поверява редакторския пост, на който е до 1943 г.

До 1947 г. се занимава с издателска дейност. През 1948 г. семейството му е изселено. През февруари 1949 г. е арестуван в Пирдоп за „малка справка”.

Тази малка справка продължава 2 години, през които близките му не знаят дали е жив и какво се е случило с него.

В кратката анотация към спомените на Неофит Цаков пастор Христо Куличев, който става свидетел на монтираните политически процеси срещу протестантските пастори през 1949 г., посочва, че Цаков е съден в самостоятелен процес с обвинение в шпионаж.

Делото се гледа през 1951 г. след две години следствие и Неофит Цаков е осъден на смърт, присъда, заменена с доживотен затвор. Затворникът преминава през Софийския централен затвор, затвора в Шумен, след това е в „Белене”, а оттам в затворите в Пазарджик и Стара Загора.

След 13 години, прекарани в комунистическите затвори и в „Белене” през 1961 г. излиза на свобода.

„Неофит Цаков с пълно право трябва да бъде причислен към тези, които са не само мъченици, но които от мъченици станаха герои и „от слаби станаха силни”, както четем в Послание на Евреите 11:34”, пише пастор Христо Куличев.

Всеки, който желае да се убеди в силата на слабия може да разгърне тези близо 90 страници от бележките на Неофит Цаков, които описват престоя му в следствието на

Силата на слабия: Да оцелееш след 13 години в комунистическите затвори и „Белене”

Написано от Христо Христов
Неделя, 03 Април 2016 19:14

Държавна сигурност, а след това и Голготата му в комунистическите затвори и „Белене”.

Дарен със слово като дългогодишен редактор осъденият на смърт и „помилван” на доживотен затвор” описва килиите, арестите, следствието, „кошмарните разпити” с пестеливи накъсани изречения, които обаче не спестяват усещането да си там – играчка в ръцете на комунистическото правосъдие.

Текстът те поглъща:

„Ново преселение. Прехвърлят ме в Отделението на смъртните. Сам в килия. Колко е тихо тук! Гробно мълчание. Едва чувам меките стъпки на платнените милиционерски ботуши. Сутрин рано и късно вечер зловещо дрънчат веригите на осъдените на смърт.

Ами и ако на мен окачат утре тия тежки вериги? Необходими са нерви от въжета, за да се издържи на тази обстановка. Дръж се, братко – сам се успокоявам.”

Със силата на слабия Неофит Цаков пише, след като чува, че е осъден на смърт, а след това присъдата е променена на доживотен затвор:

„Всякога има надежда. Винаги има изход. С твърда воля, със здрави нерви, с упоритост и търпение и адската бездна, с всичките ѝ дявали, може да бъде преодоляна...”

Неофит Цаков е оставил 25 страници, посветени на лагера „Белене”, където прекарва три години между 1953 и 1956 г. на Втори обект. Разделя се с лагера с думите:

„Трите години бяха достатъчни да те опозная, Персин. Изпитах твоята безгранична омраза и животинска ярост към нас, затворниците... Усилията ти да ни унищожиш морално и физически отидоха напразно. Ние още сме живи, запазвайки чисти душите и сърцата си... Ще те помним докато сърцата ни туптят и гърдите дишат!”

Силата на слабия: Да оцелееш след 13 години в комунистическите затвори и „Белене”

Написано от Христо Христов
Неделя, 03 Април 2016 19:14

След това 3 години в Пазарджишкия затвор – 6 души в малка килия по 20 часа затворени в нея. Следва Старозагорския затвор и описанието на един затворник:

„Легионер по убеждение. Краен в своите политически разбирания. Упорит противник на режима. Не признава никакви събрания. Не желае да присъства на марксистки курсове, нито да слуша тенденциозни информации. След всеки отказ да отиде на събрание, го откарваха в карцера за 15 дни...

Какво не правеше управата, за да сломи духа му, но нищо не помогна. Винаги уединен, сам в килия. По едно време замазаха с блажна боя стъклата на прозорчето, та да не вижда и небето. Лишаваха го от писма, колети и свиждане, но инженерът остана верен на разбиранията си. Името у е инженер-химик Илия Минев.”

„Малката справка”, започнала на 13 февруари 1949 г. в Пирдопската милиция, приключва за Неофит Цаков на 30 юни 1961 г., когато излиза на свобода от Старозагорския затвор. Това не е роман, а съдбата на една от хилядите жертви на комунизма в България.

Неофит Цанков, „Силата на слабия” – това не е роман, 2015 г., 96 страници.